

Fecr Yayınları: 533

KUR'ÂN'DA KADINI GÜÇLENDİREN TEDBİRLER

Yahya YAŞAR

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA • Tel: (0312) 395 85 71
(Sertifika No: 47479)

1. Baskı: Haziran 2022

ISBN: 978-625-8005-77-6

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KUR'ÂN'DA
KADINI GÜÇLENDİREN
TEDBİRLER

Yahya YAŞAR

Mayıs 2022

Yahya YAŞAR

1971 yılında Kayseri-Pınarbaşı'nda doğdu. İlkokulu Kaynar kasabasında, Orta ve Liseyi Kayseri'de tamamladı (1989). Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu (1994). Aynı üniversitede yüksek lisansını tamamladı (2003). Doktorasını SAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Tefsir Anabilim Dalında “Şemsuddin Ebû Sâbit Muhammed B. Abdulmelik Ed-Deylemi'nin (v. 589/1193) Kitâbu Tasdiki'l-Maârif Adlı Eserinin Edisyon Kritisini” adlı teziyle tamamladı (2010). Bu arada Millî Eğitim Bakanlığında öğretmenlik yaptı (1998-2010). Halen NEVÜ İlahiyat Fakültesinde Tefsir Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Arapça ve İngilizce bilmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ-----	7
GİRİŞ-----	11

BİRİNCİ BÖLÜM

KADININ TEMEL HAKLARINI GÜÇLENDİREN TEDBİRLER

1. HAYAT HAKKINI GÜÇLENDİREN TEDBİRLER-----	17
1.1. Kız Çocuklarının Hayat Hakkına Dokunulmazlık Getirilmesi -	18
1.2. Kadının Canının Dokunulmaz Kılınması/ Kıyas -----	27
2. EKONOMİK HAKLARINI GÜÇLENDİREN TEDBİRLER ---	32
2.1. Evi Geçindirme Sorumluluğunun Erkeğe Verilmesi -----	32
2.2. Kadının Mirastaki Payının Netleştirilmesi-----	37
2.3. Kadına Mehir Verilmesinin Emredilmesi-----	49
2.4. Nafaka Hakkına Sahip Olması-----	59
2.5. Çalışma Hayatına Katılabilme İmkânı Verilmesi-----	66

İKİNCİ BÖLÜM

KADININ AİLE HAYATINI VE MANEVİ ŞAHSİYETİNİ GÜÇLENDİREN TEDBİRLER

1. HAYSİYETİNİ GÜÇLENDİREN TEDBİRLER-----	73
1.1. Evlenmesinin Kurallara Bağlanması-----	73
1.1.1. Evlilik Sayısının Sınırlandırılması -----	74
1.1.2. Üvey Anne ile Evlenmenin Yasaklanması-----	85
1.1.3. İki Kız Kardeşin Aynı Anda Nikâh Altına Alınmasının Yasaklanması -----	87
1.2. Boşanmasının Kurallara Bağlanması-----	88
1.2.1. Boşanma Sayısının Sınırlandırılması-----	89
1.2.2. İddet Süresi İçerisinde Boşanma Hükümünün Getirilmesi	93
1.2.3. Boşanma Sürecinde İyi Davranılmasının Emredilmesi ---	99
1.2.4. Boşanma Sonrası Kadına Baskı Yapılmamasının Emredilmesi -----	101
1.2.5. Kocasından Ayrılma Hakkının Tanınması-----	104

1.2.6. İla ile İlgili Düzenleme Yapılması -----	111
1.2.7. Zihar ile İlgili Düzenleme Yapılması -----	115
1.3. İffetli Kadınlara Zina İsnadında Bulunmanın Yasaklanması --	120
1.4. Şiddete Maruz Kalmasını Engelleyici Tedbirler Alınması ----	125
1.4.1. Kadına İyi Davranılmasının Emredilmesi -----	128
1.4.2. Alkollü İçecek ve Kumarın Yasaklanması -----	148
1.5. Esir Kadınların Konumunun Kurallara Bağlanması -----	151
1.5.1. Esir Kadınlara Karşı İyi Muamele Edilmesinin Emredilmesi -----	152
1.5.2. Esir Kadınların İçerisinde Buldukları Ailenin En Yakın Fertleri Olarak Görülmesi -----	154
1.5.3. Hürriyetini Satın Alma Hakkının Tanınması (Mükâtebe) 155	
1.5.4. Evliliklerinin Kurallara Bağlanması -----	157
1.5.5. Para Karşılığı Fuhşa Zorlanmalarının Yasaklanması ----	164
2. BEDEN VE RUH SAĞLIĞINI GÜÇLENDİREN TEDBİRLER	166
2.1. Fiziksel ve Duygusal Yapısına Uygun Görevler Yüklenmesi --	167
2.2. Aybaşı Dönemlerinde Cinsel Beraberliğin Yasaklanması ----	168
2.3. Şahitlik Kurumundan Uzak Tutulmaya Çalışılması -----	172
2.4. Fuhşun Yasaklanması -----	178
3. MAHREMİYETİNİ GÜÇLENDİREN TEDBİRLER -----	181
3.1. Evlere İzinsiz Girilmesinin Yasaklanması-----	182
3.2. Tesettürün Emredilmesi -----	185
4. ANNELİĞİNİ GÜÇLENDİREN TEDBİRLER -----	190
4.1. İyi Davranılmasının Emredilmesi -----	190
4.2. Gebeliğinde Çektiği Sıkıntının Dile Getirilmesi -----	192
5. DİNİ HAYATINI GÜÇLENDİREN TEDBİRLER-----	195
5.1. Dinî Sorumluluk ve İbadet Bakımından Eşitliğin Sağlanması 197	
5.2. Ahlakî Değerlere Sahip Olma Bakımından Eşitliğin Sağlanması 202	
SONUÇ-----	209
KAYNAKÇA -----	215
DİZİN -----	227

ÖN SÖZ

Kadın, üzerinde en fazla durulan, konuşulup tartışılan, aktüelliğini yitirmeyen ve hakkında pek çok yazı, makale ve kitap yazılan konuların başında gelmektedir. Bazen bu mevzu, entelektüel bir müzakere olmaktan çıkmakta, taraf veya tarafların kendi pozisyonunu tahkim etme çabasının bir objesi haline dönüşebilmektedir. Bunun bir sonucu olarak birbirinden tamamen farklı bakış açıları, fikirler ve analizler ortaya çıkabilmekte, netice itibarıyla de arzu edilen fayda oluşmamaktadır. Dolayısıyla bu konuda yapılacak her akademik çalışma, bu türden sorunları ortadan kaldırmaya yönelik bir adım olarak görülebilir.

Tarih boyunca kadının konumunun her yerde ve dönemde aynı olduğunu söylemek mümkün değildir. Ağırlıklı olarak tahrif edilmiş Tevrat üzerinden şekillenen Yahudi bakış açısında kadının görevi sadece eşine hizmet etmektir. Şahitliği hiçbir konuda geçerli değildir. Münzevî bir hayat yaşamaya mahkûmdur. Feminist akımların etkisiyle kadının konumu kısmen güçlenmiş olsa da geleneksel bakış açısının etkisi büyük oranda devam etmektedir. Hıristiyanlığa gelince, ondaki kadın anlayışı da büyük oranda eldeki Eski Ahid'in etkisiyle şekillenmiş ve kadın, yasak meyveyi Hz. Âdem'e yedirerek insan neslinin cennetten kovulmasına neden olan bir suçlu olarak görülmüştür. Bu suçundan dolayı kadın kötülüğü, Şeytan'a uymayı ve ayartıcılığı temsil etmektedir. Câhiliye olarak adlandırılan İslâm öncesi dönemde kadın, medenî hakların neredeyse tamamından mahrumdu. Sahip oldukları bazı haklar ise erkeklerinin insafına terk

edilmiş durumdaydı. Kız çocukları, ailenin ve kabilenin imkânlarını tüketen, haysiyetine halel getirme potansiyeline sahip, kıymetsiz bir varlık olarak görülürdü. Özelde Arap toplumu, genelde İslâm toplumu, bu bakış açısının etkisini üzerinden tamamen atamamış olsa da İslâm sonrası dönemde makul bir çerçevede kaldığı söylenebilir. Kur'ân'da kadının konumunun her açıdan güçlendirilmiş olmasının bunda etkisi büyüktür.

Çalışmamız, Kur'ân'da kadının konumunun güçlendirildiği yönleri ortaya koymaya ve bunlara dikkat çekmeye yöneliktir. Kadının hayat hakkını, ekonomik haklarını, haysiyetini, beden ve ruh sağlığını, mahremiyetini, anneliğini, dinî hayatını güçlendirmeye yönelik tedbirler ele alınmış, bu temalara yönelik içerikler sosyolojik analizlere tabi tutulmuştur. Bu anlamda çalışmamız sosyolojik tefsir denemesi olarak görülebilir. Kadının konumunu zayıflattığı ileri sürülerek tartışma konusu edilen pek çok âyet, Kur'ân'ın temel maksatları, iç ve dış bağlam, Hz. Peygamber'in uygulamaları ışığında ele alınmıştır. Bu bağlamda çok eşlilik, kadının şahitliği, boşanma yetkisi ve süreci, mirastan aldığı pay, kadın esirlerin statüsü gibi konular belirttiğimiz parametreler doğrultusunda analiz edilmiştir. Kur'ân'ın, kadının ferdi ve sosyal hayatında yaptığı değişiklikleri sağlıklı bir biçimde değerlendirebilmek maksadıyla İslâm öncesi Arap toplumunda kadının konumuna da yeri geldikçe değinilmiştir.

Konular ele alınırken tutarlı yorum yapma son derece önemlidir. Savunmacı bir refleksle "Kur'ân erkeğe boşama yetkisi vermemiştir." şeklinde temelsiz, Kur'ân'ın lafız-anlam bütünlüğüne aykırı, Hz. Peygamber'in uygulamalarına ters ve yüzeysel yorumlar yapma yerine meseleyi olduğu gibi ortaya koymak diğer bir ifade ile lafzın delalet ettiği anlamın dışına

çıkılmamak gerekir. Âyet veya âyet grubunun maksadını ve sonuç itibarıyla sağlamak istediği temel faydayı yakalama gayreti içinde olmak, temel bir ilke olarak görülmelidir. Bu çalışma, metodik anlamda böylesi bir hassasiyet gözetilerek yapılmıştır. Elbette ki her türlü eksiklikten ve kusurdan berî olan yalnızca Yüce Allah'tır.

Çalışmaya katkı sağlayan akademisyen arkadaşlarıma, destek olan dostlarıma ve aile efradıma teşekkürü bir borç bilirim. Rabbimden niyazım eserin faydalı olmasıdır.

Gayret bizden, muvaffakiyet ise Allah'tandır.

Dr. Öğr. Üyesi Yahya YAŞAR
Nevşehir, 6 Mayıs 2022